

Controverse doctrinare ale libertarianismului

LAURA-ELENA FAUR
UNIVERSITATEA TEHNICĂ DIN CLUJ-NAPOCA
Facultatea de Litere
Specializarea: Filosofie
Email: laurafaur03@gmail.com

Abstract

Libertarianism is a current of moral and political thought that favors full or near-full individual ownership. As the term suggests, libertarianism involves a commitment to respect freedom. Regarding self-ownership, left- and right-libertarianism embrace the same view: man's ownership of himself is complete.

Analyzing the doctrinal controversies within this movement, many libertarians have concluded that libertarianism is neither Left nor Right. It is only "thin" libertarianism, it is often an incomplete philosophy that takes little or no account of the non-atomistic aspect of human experience, of human groups, of their dynamics and differences.

Keywords: *libertarianism, ownership, private property, equality, discrimination, immigration.*

Introducere

Libertarianismul este un curent de gândire morală și politică care achiesează la proprietatea individuală deplină sau aproape deplină. După cum sugerează termenul, libertarianismul implică un angajament de a respecta libertatea. Totuși, acesta este un angajament față de o concepție foarte particulară a libertății, anume aceea ca proprietate deplină sau aproape deplină de sine. Angajamentul față de acest tip de libertate poate să fie justificat pe o varietate de motive, inclusiv consecințialismul, (de exemplu, Epstein, 1998), contractul social (de exemplu, Narveson, 1998), autonomia (de exemplu, Grunebaum, 2000), drepturile naturale (de exemplu, Mack, 1990) și valoarea libertății față de ingerință¹.

Libertarianismul susține că agenții se dețin inițial pe ei înșiși și au puteri morale de a dobândi drepturi de proprietate privată asupra lucrurilor externe.² Dreptul asupra propriei persoane nu conferă un drept asupra lucrurilor exterioare și, spre deosebire de libertarismul clasic, cele două drepturi au fundamente diferite: Fiecare persoană are un drept exclusiv și necondiționat asupra sa, dar dreptul asupra lucrurilor este condiționat și

¹ Joseph Mazor, Peter Vallentyne, „Libertarianism, left and right”, publicat în *Olsaretti, Serena, (ed.) The Oxford Handbook of Distributive Justice. Oxford handbooks*, editura Oxford University Press, Oxford, UK, 2018, pp. 129-151, preluat de pe https://eprints.lse.ac.uk/90394/1/Mazor_libertarianism-left-and-right.pdf, p. 2, accesat la data de 24.01.2024.

² Peter Vallentyne, „Libertarianism”, University of Missouri, preluat de pe https://klinechair.missouri.edu/docs/libertarianism_phil_socl_sci%20.pdf, accesat la data de 24.01.2024.

subordonat unei cerințe structurale pentru egalitate³. Proprietatea poate fi înțeleasă cel mai bine ca o colecție de anumite libertăți, drepturi de revendicare, puteri și imunități pe care le are o persoană în ceea ce privește o entitate. Acestea includ:

(1) Dreptul de control asupra entității (dreptul de utilizare, o putere de a autoriza utilizarea sau încălcarea de către alții și un drept de revendicare pe care alții nu îl folosesc sau nu îl încalcă fără acordul altcuiva);

(2) Dreptul de a transfera altora drepturile de proprietate asupra entității (prin vânzare, închiriere, oferire sau împrumut);

(3) Dreptul de executare (de exemplu, dreptul de reținere preventivă, pedeapsă) cu privire la încălcările altora sau potențialele încălcări ale drepturilor de proprietate asupra entității;

(4) Dreptul la despăgubire atunci când cineva încalcă drepturile de proprietate asupra entității fără permisiunea proprietarului;

(5) Imunități la pierderea drepturilor de proprietate asupra entității.

Fără a preciza care dintre drepturile de proprietate sunt necesare sau suficiente, se poate presupune că proprietarul unei entități trebuie să aibă cel puțin libertatea de a folosi entitatea și să existe un drept de revendicare împotriva altora. Încălcarea intruzivă a entității și dreptul la despăgubiri corespunzătoare se referă la situația când alte persoane folosesc entitatea fără permisiune. Se pot considera că acestea sunt cerințele minime pentru proprietate. Cu cât un proprietar are mai multe drepturi de proprietate față de o entitate, cu atât este mai puternică proprietatea lui asupra acesteia.

Trebuie subliniat că și cea mai puternică formă de proprietate asupra unei entități nu garantează unei persoane libertatea morală efectivă să folosească acea entitate în orice sens practic deoarece acțiunile pe care cineva le întreprinde cu privire la o entitate implică automat și alți factori (de exemplu, mediul înconjurător).

Viziunea asupra proprietății de sine

Proprietatea deplină de sine atribuie fiecărei persoane cel mai puternic drept de control din punct de vedere logic și dreptul de transfer asupra sieși. Sintagma „cel mai puternic din punct de vedere logic” se referă atât la maxim strict, cât și maxim extensiv. „Maxim strict” presupune că drepturile de proprietate nu pot fi niciodată depășite de alte considerații morale (de exemplu, cele care au legătură cu bunăstarea umană). „Maxim extins” înseamnă lista completă a drepturilor hohfeldiene în cadrul categoriilor relevante posibile.

Referitor la dreptul proprietate asupra propriei persoane, libertarianismul de stânga și de dreapta îmbrățișează aceeași percepție: proprietatea omului asupra lui însuși este completă, ceea ce implică faptul că orice acțiune care provoacă mici incursiuni sau riscuri de incursiuni asupra altora sunt nepermise. Diferența dintre dreapta și stânga, după cum Paul Gottfried a remarcat, este faptul că există un dezacord fundamental referitor la o întrebare empirică. Libertarianismul de dreapta recunoaște diferențele și diversitățile în existența

³ Jean-Fabien Spitz, „Left-wing libertarianism: equality based on self-ownership”, articol publicat în revista „Raisons politiques”, Volumul 23, Issue 3, 2006, p.28.

individului uman și le acceptă ca fiind naturale, în timp ce libertarianismul de stânga neagă existența unor astfel de diferențe și diversități sau încearcă să le renege și, în orice caz, le consideră ca pe un lucru nefiresc care trebuie să fie rectificat pentru a stabili o stare naturală de egalitate umană⁴.

Varianta de dreapta recunoaște diferențele umane în existența individului nu doar în ceea ce privește amplasarea fizică, alcătuirea mediului uman și a corpului uman individual (înălțimea, greutatea, vârsta, sexul, culoarea pielii sau a ochilor, trăsăturile feței etc.). Mai important, dreapta recunoaște și existența unor diferențe în alcătuirea mentală a oamenilor, adică în abilitățile cognitive, talentele, dispozițiile psihologice și motivațiile lor. Acesta recunoaște existența omului scilpitor și plictisitor, deștept și ignorant, ocupat și delăsător, agresiv și pașnic, docil și inventiv, impulsiv și răbdător, scrupulos și neglijent etc.

Libertarianismul de dreapta recunoaște că aceste diferențe mintale, rezultate din interacțiunea mediului cu fizicul uman, sunt rezultatele unor factori atât de mediu, cât și fiziologici și biologici. În plus, varianta de dreapta recunoaște că oamenii sunt conectați atât fizic, cât și din punct de vedere geografic, spațial și emoțional de sânge (relații și comunități biologice), de limbă și religie, de asemenea prin obiceiuri și tradiții. Mai mult, libertarianismul de dreapta nu recunoaște doar existența acestor diferențe și diversități, ci realizează că diferențele din naștere vor avea ca rezultat împărțirea în oameni cu multe sau puține posesiune, în bogați și săraci, în oameni cu statut social înalt sau scăzut, cu rang, influență sau autoritate diferite, de aceea acceptă aceste consecințe diferite ca normale și firești.

Libertarianismul de stânga, pe de altă parte, crede în egalitatea fundamentală a inidizilor, că toți oamenii sunt „creați egali.”⁵ Desigur, nu neagă ceea ce este evident: faptul că există diferențe de mediu și fiziologice, respectiv unii oameni trăiesc în munți și alții pe malul mării, sau că unii bărbați sunt înalți și alții scunzi, unii bărbați și altele femei, etc., însă varianta de stânga neagă existența diferențelor mentale sau, în măsura în care acestea sunt prea evidente să fie complet negate, încearcă să le explice ca fiind „ocasionale”. Libertarianismul de stânga fie explică astfel de diferențe ca determinate exclusiv de mediu, astfel încât o schimbare ale circumstanțelor de mediu (mutarea unei persoane de la munte la malul mării și invers, de exemplu, sau acordând fiecărei persoane o atenție identică pre și postnatală) ar produce un rezultat egal și neagă faptul că aceste diferențe sunt cauzate de unii factori biologici insurmontabili. Altfel, în acele cazuri în care nu se poate nega că factorii biologici joacă un rol decisiv în determinarea succesului sau eșecului în viață (avere și faimă), cum ar fi atunci când un bărbat cu o înălțime redusă nu poate câștiga o medalie olimpică de aur la proba de 100 de metri sau o fată cu trăsături fizice mediocre nu poate deveni Miss Univers, libertarianismul de stânga consideră aceste diferențe drept noroc pur, iar rezultatul succesului sau al eșecului individual ca fiind nemeritat⁶.

Concluzionând, în perspectiva libertarianismului de stânga, fie că sunt cauzate de circumstanțe de mediu avantajoase sau dezavantajoase ori de atribute biologice, toate diferențele umane individuale observabile trebuie să fi egalizate. Acolo unde acest lucru nu se poate face literal, deoarece nu se pot schimba

⁴ Hans-Hermann Hoppe, „Getting Libertarianism Right”, Editura Mises Institute, Auburn, Alabama, 2018, p.26

⁵ Jean-Fabien Spitz, „Left-wing libertarianism: equality based on self-ownership”, articol publicat în revista „Raisons politiques”, Volumul 23, Issue 3, 2006, p.23.

⁶ Hans-Hermann Hoppe, op.cit., p. 27.

condițiile fizice sau de mediu, varianta de stânga insistă că „norocosul” nemeritat trebuie să-l compenseze pe „ghinionist” astfel încât fiecărei persoane i se va acorda un „start egală în viață”⁷, în concordanță cu egalitatea naturală a tuturor oamenilor.

Egalitarismul și proprietatea privată

Ceea ce unifică ideologic libertarienii de stânga este promovarea activă a diverselor politici „anti-discriminare” și susținerea lor pentru un protocol de imigrație „liber și nediscriminatoriu”. Acești „libertarieni”, a remarcat Rothbard, parafrazat în volumul lui Hoppe, sunt dedicați ideii că, în timp ce fiecare individ ar putea să nu fie „egal” tuturor celorlalți, fiecare poate fi diferențiat în funcție de grup, etnie, rasă, gen, ceea ce determină ca fiecare să aibă drepturi care trebuie egalizate și care nu trebuie să fie supuse restrângerii prin nicio formă de discriminare⁸.

Întrebarea care apare este următoarea: cum este posibil să se reconcilieze această poziție anti-discriminare cu proprietatea privată, pe care toți libertarienii ar trebui să o considere piatra de temelie a filozofiei lor, și care, până la urmă, înseamnă proprietate exclusivă și, prin urmare, implică *de facto* discriminare?

Tradiționalii de stânga nu tratează această problemă deoarece nu acordă o importanță capitală proprietății private. Aceștia consideră că din moment ce fiecare individ este egal cu toți ceilalți, lumea și toate resursele aparține tuturor în mod egal⁹ - toată proprietatea este o proprietate „comună” – și în calitate de coproprietar al lumii, fiecare are „dreptul de acces” egal la orice și oriunde. Lipsind o armonie perfectă a tuturor intereselor, nu este posibil ca toată lumea să aibă posesiuni egale și acces egal peste tot fără ca acestea să ducă la un conflict permanent. Prin urmare, pentru a evita această situație dificilă, este necesar să se instituie un stat, adică un monopol teritorial responsabil de luarea deciziilor fundamentale.

„Proprietatea comună” presupune existența unui Stat și urmează să devină „proprietate de stat”¹⁰. Statul este cel care, în cele din urmă, determină ce deține fiecare, spațiul alocat oamenilor, unde este permis să se întâlnească și să aibă acces unii la alții, neglijând total proprietatea privată. La urma urmei, ei, cei de stânga controlează Statul.

Libertarienii trebuie să trateze problematica proprietății private cu maximă seriozitate¹¹. Cei înflăcărați îi conștientizează influența și încearcă să concilieze proprietate privată cu promovarea politicilor anti-discriminare și în special propagarea unei politici de imigrare fără discriminare. Aceștia au găsit soluția în plasarea ideii că proprietatea privată, mai ales distribuția ei se realizează de către persoane cu o moralitate discutabilă. Cu această revendicare, libertarii de stânga cad în eroarea opusă celei comise de dreapta non-

⁷ Hans-Hermann Hoppe, op.cit., p. 28.

⁸ Murray Rothbard, “Egalitarianism and the Elites,” Review of Austrian Economics 8, no. 2 (1995), p. 102, *apud* Hans-Hermann Hoppe, op.cit., p. 32.

⁹ M. Otsuka, Libertarianism without Inequality, op. cit., 24; Hillel Steiner, “How Equality Matters”, Social philosophy and policy, n° 19, 2002, 342-356.

¹⁰ Hans-Hermann Hoppe, op.cit., p. 33.

¹¹ Jean-Fabien Spitz, op. cit., p.26.

libertariană. După cum s-a observat, dreapta non-libertariană comite eroarea de a privi toate (sau cel puțin aproape toate) proprietățile imobiliare curente, inclusiv proprietățile statului, ca naturale și drepte. În opoziție, un libertarian ar recunoaște și insista că unele proprietăți și toate (sau la cel puțin cele mai multe) deținute de stat, sunt dovedit nenaturale și nedrepte, ca atare, necesită retrocedare sau compensare.

În sens invers, libertarienii de stânga susțin că toate sau majoritatea lucrurilor deținute de stat sunt nenaturale și nedrepte (de la această ipoteză își derivă titlul „libertarian”), dar și faptul că, de asemenea, toate sau majoritatea proprietăților private sunt nenaturale și nedrepte. În sprijinul acestei din urmă afirmații, ei subliniază faptul că toate proprietățile private actuale și distribuția lor între diverse persoane au fost alterate și denaturate de acțiunea anterioară a statului și de legislație. Dacă nu ar fi fost astfel de intervenții anterioare ale statului, totul ar fi diferit și nimeni nu s-ar afla în aceeași poziție în care este în prezent.

Cu siguranță, această observație surprinde o ipoteză plauzibilă. Statele, în îndelungata lor istorie, au făcut pe unii oameni mai bogați și pe alții mai săraci decât ar fi fost altfel. Acestea au ucis unii oameni și i-au lăsat pe alții să supraviețuiască, au mișcat oamenii dintr-un loc în altul, au promovat unele profesii, industrii sau regiuni și au prevenit sau au întârziat dezvoltarea altora. Statele au premiat pe unii oameni cu privilegii și monopoluri, dar au discriminat și dezavantajat pe alții, în mod „legal”. Lista nedreptăților din trecut, a învingătorilor și a învinșilor, a făptuitorilor și a victimelor, este nesfârșită.

Totuși, din acest fapt incontestabil nu rezultă că toate sau majoritatea proprietăților actuale sunt suspecte din punct de vedere moral și au nevoie de rectificare. În fapt, majoritatea exploatațiilor private sunt probabil drepte, indiferent de istoricul lor - cu excepția cazului în care un reclamant specific poate dovedi că nu sunt. Sarcina probei revine oricui contestă proprietățile actuale și distribuția lor. Acesta trebuie să demonstreze că deține un titlu mai vechi asupra imobilului în cauză decât actualul proprietar al acesteia. În caz contrar, dacă reclamantul nu poate dovedi acest lucru, totul trebuie să rămână așa cum este în prezent.

Având în vedere că Statul a denaturat multe exploatații aflate în proprietate privată și distribuția lor, fără cerința unei dovezi individualizate, fiecare grup imaginabil poate relativ ușor să revendice că este „o victimă” a statului, ori faptul că el personal are un drept mai puternic pentru că are un titlu mai vechi asupra unei anumite proprietăți decât proprietarul actual.

Incluzând această chestiune în aria „drepturilor civile” și a drepturilor de grup¹², libertarienii de stânga sunt eliberați de povara probei individualizate a victimizării și rămân în esență nerestricționați în „descoperirea” lor de noi „victime” în conformitate cu ipoteza lor presupus egalitară. Spre meritul lor, ei recunosc statul drept invadator al proprietății private (din nou, de aici derivă pretenția lor de a fi „libertari”), dar ei văd nedreptățile sociale mult mai instituțional și structural și consideră că există mult mai multe victime care au nevoie de retrocedare, compensare și redistribuire a proprietății în prezent decât acele nedreptăți și denaturări cauzate de stat și care urmează să fie rezolvate prin micșorarea și, în cele din urmă, dezmembrarea și privatizarea tuturor deținătorilor și funcțiilor statului. Chiar dacă Statul ar fi demontat, existența sa

¹² Hans-Hermann Hoppe, op.cit., p. 37.

anterioară îndelungată sau alte condiții pre-statale ar rămâne ca efecte tardive și de durată. Ar fi necesară rectificarea altor distorsiuni instituționale pentru a crea o societate justă.

Părerile susținute de libertarii de stânga în această privință nu sunt uniforme, dar diferă puțin față de cele promovate de marxiștii culturali¹³. Ei presupun ca fiind „naturală”, societatea „plată” și „orizontală” a „egalilor”, chiar dacă nu există niciun suport empiric în această privință și împotriva dovezilor copleșitoare care să spună contrariul. Aceștia văd în esență o lume omogenă, asemănătoare, iar situația oamenilor talentați, cu statut social și economic mai mult sau mai puțin similar, este considerată o abatere sistematică de la acest model, fiind un rezultat al discriminării.

În consecință, structura ierarhică a familiilor tradiționale, a rolurilor sexuale și a împărțirii muncii între bărbați și femei, sunt considerate nenaturale. În această viziune, toate ierarhiile sociale și ordinele de rang vertical de autoritate, de șefi, de proprietari, nobili, aristocrați și regi, episcopi și cardinali, a „șefilor” în general și a subordonaților lor sunt privite cu suspiciune. La fel, toate disparitățile mari sau „excesive” de venit și bogăție — așa-numita „putere economică” — și existența a două clase sociale, una medie și una superioară, sunt considerate nefirești.

De asemenea, marile corporații industriale și financiare sunt considerate creaturi artificiale ale statului. La fel de suspecte, nefirești și reparabile sunt toate asociațiile exclusive, societățile, congregațiile, bisericile și cluburile și toată segregarea teritorială, separarea și secesiunea, indiferent dacă se bazează pe clasă, gen, rasă, etnie, descendență, limbă, religie, profesie, interese, obiceiuri sau tradiții.

Pentru marxiștii culturali, cauza acestei stări a lucrurilor este proprietatea privată și capitalismul nestăpânit bazat pe dreptul de proprietate privată¹⁴. Pentru aceștia, răspunsul cum ar trebui reparate daunele în societate este clar. Toate retrocedările necesare, compensarea și redistribuirea urmează să fie făcute de către Stat, pe care se presupune că îl controlează cei avantați social.

Pentru libertarienii de stânga acest răspuns nu funcționează, deoarece ei ar trebui să fie în favoarea proprietății private și să susțină privatizarea proprietății de stat. Ei nu pot pretinde ca statul să facă restituirea, deoarece, conform ideologiei lor, ar trebui să discrediteze și, în cele din urmă, să desființeze statul. Cu toate acestea, ei doresc mai multă regularizare decât doar rezultatul privatizării tuturor așa-ziselor proprietăți publice. Desființarea Statului nu este suficientă pentru ca ei să creeze o societate justă. Este nevoie de mai mult pentru a compensa marea majoritate a victimelor, tocmai menționată.

Pentru libertarienii de stânga, modalitatea și temeiul pentru a regulariza societatea reprezintă adevărate provocări. Ori de câte ori o persoană A poate demonstra că o altă persoană B invadase sau luase proprietatea, chestiunea este clară, dar în absența unei astfel de dovezi, cum se poate determina ce anume o persoană îi datorează alteia, cât și de ce? Cum se poate implementa o schemă de restituire în absența unui stat și fără a încălca prin aceasta drepturile de proprietate privată ale altcuiva? Aceasta reprezintă o problemă intelectuală centrală pentru orice libertarian de stânga auto-proclamat.

¹³ Andrew Sandlin, „What is cultural marxism”, publicat în data de 23 aprilie 2018, preluat de pe <https://www.ezrainstitute.com/resource-library/articles/what-is-cultural-marxism/>, accesat la data de 30.01.2024.

¹⁴ Hans-Hermann Hoppe, op.cit., p. 40.

Răspunsul oferit în rezolvarea acestei dispute este vag și evaziv, sunând mai degrabă ca un îndemn la toleranță, conciliere și răbdare din partea celor care au comis nedreptățile. Toți oamenii, în general, au preluat ceea ce a fost inventat și construit mai întâi. Toți au moștenit cunoștințele încorporate în produsele inventatorilor în mod gratuit. Familia tipică, ierarhică, în gospodăria tatălui, a mamei, copiilor lor și potențialii moștenitori, comportamentul și stilul lor de viață „burghez” – adică tot ceea ce stânga disprețuiește și calomniază – acesta este cel mai de succes model economic de organizare socială pe care lumea a cunoscut-o vreodată, cu cea mai mare acumulare de bunuri, de capital (avuție) și cea mai bun standard mediu de trai¹⁵.

Se poate constata faptul că grupurile de „victime” identificate atât de libertarienii de stânga, cât și de către marxștii culturali¹⁶, nu diferă aproape deloc de grupurile identificate ca „defavorizate” și în nevoie de a fi compensate de către stat. În timp ce aceasta nu reprezintă o problemă pentru marxștii culturali și poate fi interpretată drept un indicator al gradului de control pe care l-au câștigat deja din aparatul de stat, pentru libertarienii de stânga această coincidență ar trebui să fie un motiv de îngrijorare intelectuală.

Apare întrebarea de ce ar urmări statul același scop sau similar de înfrângere a discriminării „victimelor” de către „opresori” pe care acestea, de asemenea, urmăresc să îl obțină, numai că prin mijloace diferite. Pentru a ajunge la controlul total asupra fiecărui individ, statul trebuie să urmeze o politică *divide et impera*. Acesta trebuie să slăbească, să submineze și, în cele din urmă, să distrugă în totalitate alte centre rivale de autoritate socială. Cel mai important, trebuie să slăbească gospodăria familială tradițională, patriarhală și mai ales gospodăria de familie bogată și independentă, în calitate de centre autonome de decizie, semănând și legiferând conflicte între soții și soți, copii și părinți, femei și bărbați, bogați și săraci. De asemenea, toate ordinele ierarhice și rangurile sociale, toate asociațiile exclusive și toate atașamentele personale - fie că este vorba de o anumită familie, comunitate, etnie, trib, națiune, rasă, limbă, religie, obicei sau tradiție - cu excepția atașamentului față de un dat - Statul - trebuie să fie slăbit și în cele din urmă distrus¹⁷. Susținătorii acestei idei au găsit modalitatea cea mai bună de a face asta: prin adoptarea legilor anti-discriminare.

În fapt, prin interzicerea oricărei discriminări bazate pe gen, orientare sexuală, vârstă, rasă, religie, naționalitate, origine, etc., se declară un număr mare de oameni „victime” recunoscute de stat. Prin urmare, legile anti-discriminare sunt un apel oficial către toate „victimele” să găsească vina și să reclame statului propriii lor „asupritori”, în special pe cei mai bogați dintre ei, modalitățile lor „opresive”, adică „sexismul” lor, „homofobia”, „șovinismul”, „rasismul”, „xenofobia” sau orice altceva, iar statul să răspundă acestor plângeri prin tăierea „asupritorilor” la dimensiune, adică prin deposedarea succesivă a acestora de proprietatea lor și de autoritate iar, în mod corespunzător, să aibă loc extinderea și întărirea propriei puteri monopoliste față de o societate din ce în ce mai slăbită, fragmentată, fracționată și dezomogenizată.

În mod ironic și contrar scopului lor autoproclamat de a micșora sau chiar elimina statul, libertarienii de stânga cu victimologia lor egalitară, devin complici ai statului și contribuie efectiv la sporirea puterii

¹⁵ Hans-Hermann Hoppe, op.cit., p. 43.

¹⁶ Andrew Sandlin, op. cit., preluat de pe <https://www.ezraintstitute.com/resource-library/articles/what-is-cultural-marxism/>, accesat la data de 30.01.2024.

¹⁷ Hans-Hermann Hoppe, op.cit., p. 44.

acestui. Într-adevăr, viziunea libertariană de stânga a unei societăți multiculturale fără discriminare este, pentru a folosi expresia lui Peter Brimelow, „Viagra pentru stat”¹⁸, utilizată în contextul viziunii despre fenomenul imigrației.

Problematica imigrației atinge subiectul proprietății publice. Rolul libertarismului de stânga ca „Viagra pentru stat” devine mai evident când se ia în considerare poziția lor cu privire la problema imigrației¹⁹. Libertarienii de stânga sunt de obicei avocați înfocați în special a unei politici de migrare „liberă și nediscriminatorie”. Dacă ei critică politica de imigrație a statului, nu o fac pentru faptul că ar considera greșite restricțiile sale de intrare, respectiv că nu ar servi protejarea drepturilor de proprietate ale cetățenilor domestici, ci pentru faptul că impune orice restricții asupra imigrației.

Există două moduri de a susține imigrația liberă asupra unor locuri care au fost anterior ocupate de către alții. Primul este de a plasa toți ocupanții actuali ai locului și modul în care au ocupat sub suspiciune morală, cu alte cuvinte, au ocupat anterior teritoriul într-un mod ilegal, așa că este deținut în prezent fără drept.

A doua posibilă explicație este de a pretinde că toată așa-numita proprietate publică - proprietatea controlată de guvernarea locală, regională sau centrală — este asemănătoare cu o frontieră deschisă, cu acces gratuit și nerestricționat. Totuși, acest lucru este cu siguranță eronat. Din faptul că proprietatea guvernului este ilegală deoarece se bazează pe exproprieri prealabile, ea nu înseamnă că este nedeținută și gratuită pentru toți. Aceasta a fost finanțată prin plățile de impozite locale, regionale, naționale sau federale, iar în acest caz, plătitorii acestor impozite și nimeni altcineva sunt proprietarii legitimi ai tuturor proprietăților publice. Deși ei nu își pot exercita dreptul - acel drept a fost preluat de stat — ei sunt proprietarii legitimi. Având în vedere raționamentul lui Hoppe, cetățenii care nu plătesc taxe nu ar avea dreptul sau autoritatea morală să se opună imigrației libere și frontierelor deschise, chiar dacă ar fi afectați negativ mai mult decât majoritatea cetățenilor plătitori de impozite²⁰.

Într-o lume în care toate locurile sunt încadrate în proprietatea privată, problema imigrației dispare. Nu există nici un drept de a migra, ci doar dreptul de a tranzacționa, cumpăra sau închiria diverse locuri. Rămâne de dezbătut situația imigrației în lumea reală cu proprietatea publică administrată de conducerea locală, regională, sau centrală a statului.

Cu siguranță politicile de migrare ar arăta diferit dacă statul ar acționa, așa cum se presupune că trebuie să facă, ca un mandatar al proprietății publice a contribuabililor-proprietari. Imigrantul sau rezidentul care îl invită ar trebui să plătească costul integral al utilizării de către imigrant a tuturor bunurilor sau instalațiilor publice în timpul prezenței sale. Costul proprietății comunitare finanțate de contribuabili rezidenți nu ar trebui să crească sau să scadă calitatea acestuia din cauza prezenței imigranților. Dimpotrivă, dacă este

¹⁸ Frank van Dun, „Not Really A Libertarian Case Against Open Immigration”, 4/07/2008, preluat de pe <https://users.ugent.be/~frvandun/Texts/Articles/LibertarianCaseAgainstImmigration.pdf>, accesat la data de 28.01.2024.

¹⁹ Simon Guenzl, „Public property and the libertarian immigration debate”, publicat în „Libertarian papers”, vol. 8, nr. 1, 2016, p. 153.

²⁰ Simon Krejsa, „Race, immigration, and libertarianism”, publicat în The Occidental Quarterly, vol. 11, nr. 1, 2011, p. 37.

posibil prezența unui imigrant ar trebui să le dea rezidenților-proprietari un profit, fie sub formă de impozite sau de taxe comunitare mai mici, ori o calitate superioară a proprietății comunitare (și, prin urmare, în jurul valorii mai ridicate ale proprietăților).

Aplicarea principiului costului total depinde de circumstanțele istorice, adică în special de presiunea imigrației. Dacă presiunea este scăzută, intrarea inițială pe drumurile publice poate fi în întregime nerestricționată pentru „nerezidenți” și toate costurile asociate cu imigranții ar fi absorbite pe deplin de rezidenții casnici în așteptarea profiturilor interne.

Mergând mai departe, discriminarea ar fi lăsată în seama proprietarilor individuali. (Aceasta a fost, de altfel, aproape starea afaceri, așa cum a existat în lumea occidentală până înainte de Primul Război Mondial.) Totuși, chiar și atunci, aceeași generozitate nu ar fi, cel mai probabil extinsă la utilizarea de către imigranți a spitalelor publice, școlilor, universităților, locuințelor, piscinelor, parcurilor etc. Astfel de facilități nu ar fi „gratuite” pentru imigranți. Dimpotrivă, imigranților le-ar fi perceput un preț mai mare pentru uzul lor decât rezidenților proprietari casnici care au finanțat aceste facilități, astfel încât să reducă povara fiscală internă. Dacă un vizitator-imigrant temporar ar dori să devină rezident permanent, ar putea fi de așteptat să i se solicite să plătească un preț de intrare care să fie remis proprietarilor actuali ca despăgubire pentru suprautilizarea făcută proprietății comunității.

Pe de altă parte, dacă presiunea imigrației este ridicată - așa cum este în prezent în întreaga lume occidentală, putea fi necesar să se aplice măsuri mai restrictive în același scop de protejare a proprietății private și comune a proprietarilor rezidenți autohtoni. Pot exista controale de identitate nu numai la porturile de intrare, dar și la nivel local, pentru a păstra ordinea și a elimina infractorii cunoscuți. În afară de restricțiile specifice impuse vizitatorilor de către rezidenții-proprietari individuali cu privire la utilizarea diverselor lor proprietăți private, pot exista și mai multe restricții locale generale de intrare. Unele comunități deosebit de atractive pot percepe o taxă de intrare pentru fiecare vizitator (cu excepția oaspeților invitați de rezidenți) să fie remisă proprietarilor rezidenți sau să solicite un anumit cod de conduită cu privire la toate proprietățile comunității. Cerințele de a stabili reședința permanentă în unele comunități poate fi foarte restrictivă și implică un preț mare de intrare, așa cum se întâmplă și astăzi în unele comunități elvețiene.

Aceste măsuri nu se întâmplă în realitate. Politicile de imigrație ale statelor care se confruntă cu cea mai mare presiune a imigrației, a SUA și Europei de Vest, au puțină asemănare cu acțiunile unui mandatar. Acestea nu îi impun imigrantului în esență să „plătească sau să părăsească.” Dimpotrivă, acestea îi spun „odată intrat, poți rămâne și folosi nu doar toate drumurile, ci tot felul de facilități publice și servicii gratuite sau la prețuri reduse chiar dacă nu plătești.” Cu alte cuvinte, ele subvenționează imigranții — sau mai degrabă: ei obligă contribuabilii autohtoni să-i subvenționeze. În special, acestea subvenționează și angajatorii autohtoni care importă muncitori străini mai ieftini²¹.

²¹ Hans-Hermann Hoppe, op.cit., p. 49.

Libertarienii de stânga nu critică această politică de imigrare ca fiind contrară celei a unui administrator de proprietate publică deținută de către proprietari privați, de contribuabili naționali²², ci o critică deoarece susțin că nu ar trebui să existe discriminare în niciun caz. Libertarienii sunt definiți și orbiți de monismul economic, principiile absolutiste și abstracte ale libertății și individualismului, reducționismul filozofic și empiric și ignoranța naturii umane²³. Imigrația gratuită, nediscriminatorie înseamnă pentru aceștia că intrarea fără viză și rezidența permanentă să fie pusă la dispoziția tuturor, adică fiecărui potențial imigrant în condiții egale, indiferent de caracteristicile individuale sau de capacitatea de a plăti costul integral al șederii.

Spre meritul lor, libertarienii de stânga recunosc unele dintre consecințele pe care această politică le-ar avea în lumea actuală. În absența oricăror alte restricții de intrare interne sau locale privind utilizarea proprietăților și serviciilor publice interne și a unor restricții privind utilizarea proprietății private casnice (datorită nenumăratelor legi anti-discriminare), rezultatul previzibil ar fi un flux masiv de imigranți prăbușirea rapidă a sistemului actualul de „bunăstare publică” internă. Taxele ar trebui majorate drastic (micșorând economia productivă), iar proprietatea publică și serviciile s-ar deteriora drastic. Ar rezulta o criză financiară de o amploare fără egal.

Ceea ce ignoră în această situație libertarienii de stânga în aprecierea lor referitoare la o criză previzibilă este faptul că imigranții care au provocat colapsul ar fi încă prezenți fizic atunci când aceasta ar avea loc. Pentru libertarienii de stânga, datorită preconcepțiilor lor egalitare, acest fapt nu implică o problemă. Pentru ei, toți oamenii sunt egali și, prin urmare, o creștere a numărului de imigranți nu ar avea un impact mai mare decât o creștere a populației interne prin creșterea natalității. Pentru orice socialist realist, însă, această premisă este evident falsă. Cu milioane de imigranți din întreaga lume prezenți, atunci când o criză lovește și salariile nu mai vin, este foarte puțin probabil să urmeze un rezultat pașnic și o ordine socială naturală, bazată pe proprietate privată²⁴.

În acest caz, s-ar putea pune întrebarea de ce statul nu adoptă politica stâng-libertariană „liberă” de imigrare și oportunitatea oferită de criza previzibilă de a-și consolida și mai mult propria putere? Prin politicile sale interne de nediscriminare și, de asemenea, prin politicile privind imigrația actuală, statul a făcut deja mult pentru a fragmenta populația internă și astfel își sporește puterea proprie. O politică de „imigrație liberă” ar adăuga o altă doză enormă de „multiculturalism” nediscriminatoriu, ar întări și mai mult tendința de omogenizare, diviziune și fragmentare, slăbind și mai mult societatea tradițională. Răspunsul îl constituie faptul că guvernele conștientizează haosul ce s-ar putea produce și care ar fi, de altfel, mai ales în defavoarea lor, însă pot păstra propaganda libertariană de stânga privind „imigrarea liberă”, deoarece ajută statul să rămână pe actualul concept *divide et impera*.

²² Simon Guenzl, op. cit., p. 166.

²³ Simon Krejsa, op. cit., p. 34.

²⁴ Hans-Hermann Hoppe, op.cit., p. 51.

Concluzii

Analizând controversele doctrinare din cadrul libertarianismului, în special al celui de stânga, Hoppe concluzionează că nu poți fi un libertarian de stânga stabil, pentru că doctrina stâng-libertariană, chiar dacă nu intenționează, promovează un final statist, adică ne-libertarian. Din acest fapt, mulți libertari au tras concluzia că libertarianismul nu este nici de Stânga, nici de Dreapta. Este doar libertarism „subțire”. Autorul nu acceptă această concluzie așa cum, aparent, nu a făcut-o nici Murray Rothbard, când a concluzionat: „ din punct de vedere psihologic, sociologic și în practică, pur și simplu nu funcționează așa.”²⁵ și se consideră „un libertarian de dreapta – sau, dacă poate suna asta mai atrăgător, un libertar realist sau de bun simț — și unul stabil”²⁶.

Libertarianismul, dacă este urmărit până la extrema sa utopică, este o filozofie reduționistă și incompletă. Chiar și un simpatizant al libertarianismului și apărător al piețelor libere și al guvernării limitate precum Peter Brimelow critică puternic reduționismul libertarian: „Există un motiv pentru care nu există familii în romanele lui Ayn Rand. Pentru că libertarianismul este prea adesea o filozofie incompletă. Ea ține puțin sau deloc seamă de aspectul non-atomist al experienței umane, al grupurilor umane, de dinamica și diferențele dintre ele.”²⁷

Bibliografie

[1] Joseph Mazon, Peter Vallentyne, „Libertarianism, left and right”, publicat în Olsaretti, Serena,(ed.) The Oxford Handbook of Distributive Justice. Oxford handbooks, editura Oxford University Press, Oxford, UK, 2018, pp. 129-151, preluat de pe https://eprints.lse.ac.uk/90394/1/Mazon__libertarianism-left-and-right.pdf , accesat la data de 24.01.2024.

[2] Peter Vallentyne, „Libertarianism”, University of Missouri, preluat de pe https://klinechair.missouri.edu/docs/libertarianism_phil_socl_sci%20.pdf , accesat la data de 24.01.2024.

[3] Jean-Fabien Spitz, „Left-wing libertarianism: equality based on self-ownership”, articol publicat în revista „Raisons politiques”, Volumul 23, Issue 3, 2006.

[4] Hans-Hermann Hoppe, „Getting Libertarianism Right”, Editura Mises Institute, Auburn, Alabama, 2018.

[5] Jean-Fabien Spitz, „Left-wing libertarianism: equality based on self-ownership”, articol publicat în

²⁵ Preluat de pe <https://thelibertarianideal.com/2016/04/17/big-government-libertarians/> , accesat la data de 28.01.2024.

²⁶ Hans-Hermann Hoppe, op.cit., p. 53.

²⁷ Peter Brimelow, "Immigration is the Viagra of the State' — A Libertarian Case Against Immigration”, *apud* Simon Krejsa, op. cit., p. 40.

revista „Raisons politiques”, Volumul 23, Issue 3, 2006.

[6] Murray Rothbard, “Egalitarianism and the Elites,” *Review of Austrian Economics* 8, no. 2 (1995), p. 102, apud Hans-Hermann Hoppe, op.cit.

[7] M. Otsuka, *Libertarianism without Inequality*, op. cit., 24; Hillel Steiner, “How Equality Matters”, *Social philosophy and policy*, n° 19, 2002.

[8] Andrew Sandlin, „What is cultural marxism”, publicat în data de 23 aprilie 2018, preluat de pe <https://www.ezrainstitute.com/resource-library/articles/what-is-cultural-marxism/> , accesat la data de 30.01.2024.

[9] Frank van Dun, „Not Really A Libertarian Case Against Open Immigration”, 4/07/2008, preluat de pe <https://users.ugent.be/~frvandun/Texts/Articles/LibertarianCaseAgainstImmigration.pdf> , accesat la data de 28.01.2024.

[10] Simon Guenzl, „Public property and the libertarian immigration debate”, publicat în „*Libertarian papers*”, vol. 8, nr. 1, 2016.

[11] Simon Krejsa, „Race, immigration, and libertarianism”, publicat în *The Occidental Quarterly*, vol. 11, nr. 1, 2011.

[12] <https://thelibertarianideal.com/2016/04/17/big-government-libertarians/>

[13] Peter Brimelow, "'Immigration is the Viagra of the State' — A Libertarian Case Against Immigration”, apud Simon Krejsa, op. cit.